

TÖÖPUUDUS

Noorte tööhõivet kapitalimaades iseloomustavad vastandlikud protsessid. Ühelt poolt kasutatakse ulatuslikult laste tööd [Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni andmetel töötab Lääne-Euroopas 1,6 miljonit ning USA-s 280 tuhat 6—15-aastast last], teisalt aga on kapitalimaades registreeritud üle 7 miljoni töötu noore. Tööpuudus kasvab. 1981. aastal oli noorte tööpuudus 2—3 korda [Morras koguni 6 korda] suurem kui täiskasvanutel. Kuni 24-aastaste hulgas oli töötuid Itaalias 27, Inglismaal 19,6, Prantsusmaal 17 ja Ameerika Ühendriikides 14 protsenti. Inglismaal moodustavad 3-miljonilisest tööhõive armeest ligi kolmandiku noored. Ka nendest 300 tuhandest noorest, kes igal aastal Suurbritannia koolidest ellu astuvad, on vaid neljal sajast lootust saada tööd. Palju töötuid noori on Prantsusmaal. Rohkem kui pooltel töötutest puudub kutseharidus, see kahandab edaspidigi nende sisse kindla töökoha leidmiseks. Prantsuse sotsioloogid täheldavad kolme noorte töötust iseloomustavat tendentsi.

1) Laieneb korduvtöötus, mille üks põhjusi on lühiajaliste lepingute alusel tööle võetavate noorte arvu kasv. Varem erandiks olnud ajutised lepingud muutuvad normiks. Ettevõtjal võimaldab ajutine leping rohkem valida ja dissiplineerida töötajaid, vältida kompensatsioonitasu, mida tuleks maksta, kui tegu oleks alaliste töötajate vallandamisega. Tehes panuse ajutistele töötajatele, hõlab ta alaliste töötajate arvu allpool piiri, mille ületamisel töölistel on õigus luua oma ametühinguorganisatsioon. Lühiajaliste lepingute [keskmiselt 1 aasta] alusel on hõlvatud 9/10 Prantsusmaa noortest töötajatest.

2) Pikeneb töötaoleku aeg: 18,7% alla 25-aastast ei leia tööd 3—6 kuud, 25% 6—12 kuud, 8,4% enam kui aasta vältel.

3] Töötus 15—18-aastaste vanusegrupis kasvab kiiremini kui 20—25-aastaste hulges. Domineerims hakkavad esimese töökoha otsijad, kes on sattunud töötute hulka, olematagi kunagi tööl. 1973 oli Prantsusmaal 20 681 sellist noort, 1977 oli neid juba 124 295.

Mitmetes kapitalistlikes riikides on vastu võetud valitsusprogramme noorte töötuse piiramiseks. Selle eesmärgiga on pikendatud sõjaväeteenistust, suunatud noori organiseeritud korras tööle välismaale, stimuleeritud välis tööliste tagasi-pöördumist kodumaale, piiratud ületunnitööd ja vahetuste arvu ettevõtetes, pikendatud puhkusi (mil kvalifitseeritud töölisi asendavad noored) jne.

Noorte tööhõive probleemid teravnevad veelgi, kui võrd lähitulevikus ületab tööikka jõudvate noorte arv oluliselt pensioniikka jõudvate tööliste hulga. Eriti suured on disproporsioonid Saksa FV-s ja Inglismaal. 1983. aastal sai neis maades 16-aastaseks ning täiendas tööjulist elanikkonda 4,2 miljonit inimest, 65-aastaseks aga sai ning pensioniikka jõudis vaid 1,9 miljonit vanurit. Alles aastakümne lõpuks hakkab disproporsioon kaduma (1988. aasta siset hinnatakse 3,8 : 3,1). Uute töökohtade loomine noorte tööhõive tagamiseks pole praegu kaugeltki piisav. Inglismaa konservatiivne valitsus on mitmeid sotsiaalprogramme noorte tööhõive parandamiseks hoopis kärpinud. Selles valguses ei paista ka noorsoorahutuste laienemine mitmetes Euroopa kapitalimaades üllatavana.